

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK DEN HAAG

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Internationale Zaken

Advies & Coördinatie
Prins Clauslaan 8
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
www.minlnv.nl

T 070-3786868
F 070-3786113

Onze referentie
114669

Datum 11 februari 2010
Betreft Geannoteerde agenda LVR februari 2010

Geachte Voorzitter,

Op 22 februari aanstaande vindt in Brussel de tweede vergadering plaats van de Raad van ministers voor Landbouw en Visserij van de Europese Unie (EU) onder Spaans Voorzitterschap. In deze brief informeer ik u over de onderwerpen die op de voorlopige agenda staan en de Nederlandse inzet daarbij. Het is mogelijk dat er nog onderwerpen aan de agenda worden toegevoegd of juist worden uitgesteld tot een volgende vergadering.

De Raad zal eerst van gedachten wisselen over de mogelijkheden voor dierenwelzijnsetikettering. Daarna zal de Raad discussiëren over de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), waarbij de nadruk ligt op de marktmaatregelen. Vervolgens zal de Raad een besluit nemen over een staatssteunverzoek van Italië.

Onder het agendapunt "diversen" zal de Commissie de Raad informeren over de stand van zaken van de onderhandelingen in de Doha Ronde van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Op verzoek van de Belgische delegatie zal worden ingegaan op de leeftijdsgrens van het testen van rundvee op BSE. De Griekse delegatie zal aandacht vragen voor de huidige crisis en de problemen in de landbouwsector. De Poolse delegatie zal de Raad verzoeken om de deadline van het uitfaseren van de verrijkte kooi uit te stellen van 1 januari 2012 naar 1 januari 2017.

Zelf zal ik twee onderwerpen aan de orde stellen tijdens de Raad, namelijk de stand van zaken over Q-koorts en zal ik mijn zorgen uiten over de illegale handel in ivoor.

Het Voorzitterschap voorziet in een lunch om de ministeriële bijeenkomst van de lidstaten van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor te bereiden.

**Leven
van het land,
geven
om natuur.**

Etikettering van dierenwelzijn

(Gedachtewisseling)

De Raad zal discussiëren over het rapport over etikettering van dierenwelzijn. Uit het rapport van de Commissie blijkt dat etikettering van dierenwelzijn, gebaseerd op wetenschappelijke kennis en geharmoniseerde eisen, consumenten in staat stelt om bewuste beslissingen te nemen bij het kopen van dierlijke producten. Hierdoor worden primaire producenten in staat gesteld om de meerkosten van het bovenwettelijk verbeteren van dierenwelzijn te vermarkten. De Commissie stelt de vraag of dit doel het beste kan worden bereikt door etikettering (op basis van publieke of private normen), informatiecampagnes of een combinatie van beide.

Het rapport bevat geen beleidsvoorstellen, maar dient als discussiedocument. Op basis van een discussie tussen de Raad, de Commissie en het Europees Parlement kan de Commissie beleidsalternatieven voorbereiden. Dit betekent dat concrete Europese verplichte of vrijwillige initiatieven voor etikettering nog enige tijd op zich laten wachten.

Het stimuleren van de consumentenvraag naar welzijnsvriendelijke producten is een onderdeel van het coalitieakkoord van het kabinet. In de Nota Dierenwelzijn heb ik aangegeven dat ik mij inspan voor etiketteringsregels voor dierenwelzijn op Europees niveau. Etikettering en informatiecampagnes kunnen zinvolle instrumenten zijn om de consument te stimuleren tot een duurzaam aankoopgedrag van dierlijke producten. Ik verwelkom het rapport van de Commissie met de bijhorende *impact assessment*. Ik hecht er waarde aan dat er een goed vervolg komt op dit rapport, zodanig dat de Commissie concrete beleidsalternatieven kan voorbereiden. Het is op dit moment nog onduidelijk op welke wijze de discussie tussen Commissie, Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) op basis van het rapport zal plaatsvinden. Ik vind dat de Commissie initiatief moet nemen voor een dergelijke discussie. Het is wenselijk dat de Commissie uitleg geeft hoe zij deze discussie zal organiseren. Daarbij is het te verwachten dat dit onderwerp zal worden opgepakt, zodra de nieuwe Commissie is aangetreden. Mijn inzet is erop gericht om via etikettering en informatiecampagnes een stimulans te geven aan consumptie van diervriendelijke producten.

Voorzitterschapsnotitie 'Toekomst van het GLB: marktmaatregelen na 2013'

(Presentatie door de Commissie en gedachtewisseling)

Het Spaans Voorzitterschap zal tijdens de Raad een discussiedocument presenteren over de marktmaatregelen na 2013 als onderdeel van de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Ook zal er een eerste gedachtewisseling plaatsvinden.

Het discussiedocument is op dit moment nog niet beschikbaar. Derhalve is op dit moment niet duidelijk welk accent het Spaans Voorzitterschap in deze discussie wil aanbrengen.

Directie Internationale Zaken
Advies & Coördinatie

Datum
11 februari 2010

Onze referentie
114669

Als gevolg van de eerder overeengekomen afslanking van het markt- en prijsbeleid en de verwachte verminderde invoerbescherming als gevolg van nieuwe WTO-afspraken, zullen schommelingen in wereldmarktprijzen sterker dan voorheen doorwerken in EU-prijzen voor landbouwproducten. Deze toenemende prijsvolatiliteit - die bijvoorbeeld in de zuivelmarkt het afgelopen jaar duidelijk te zien is geweest - leidt tot grotere fluctuaties in het agrarisch bedrijfsinkomen. Dit ondersteunt de noodzaak om marktinstrumenten na 2013 te behouden als beperkt vangnet voor ernstige marktverstoringen. Ook dient een risicobeheerinstrumentarium ontwikkeld te worden. De financiering ervan kan in het GLB worden verankerd. Dit past ook binnen het eerste hoofddoel uit de 'Houtskoolschets Europees Landbouwbeleid 2020', die ik uw Kamer in september 2008 stuurde: 'het versterken van de concurrentiekracht en duurzaamheid (inclusief innovatie, risicobeheer)'. Verder zal ik benadrukken dat concurrentievervalsing voorkomen moet worden. Het is van belang dat het Europees speelveld zo gelijk mogelijk is. Om een *level playing field* te waarborgen, moeten voorwaarden worden gesteld; een Europees vastgesteld kader met ruimte voor maatwerk op lidstaatniveau is gewenst.

Directie Internationale Zaken
Advies & Coördinatie

Datum
11 februari 2010

Onze referentie
114669

Tijdens de ontwikkelingen op de zuivelmarkt in de tweede helft van 2009 en tijdens de bijeenkomsten van de High Level Group Zuivel is gebleken dat er in het Europese krachtenveld een meerderheid van lidstaten voorstander is van het behoud van een beperkt vangnet door handhaving van een afgeslankt interventiesysteem. Ook bestaat er bij veel lidstaten behoefte aan verder onderzoek van de Europese Commissie naar de mogelijkheden van nieuwe instrumenten als (termijn)contracten en risicoverzekeringen. Een dergelijke verkenning heeft mijn steun.

Staatssteun voor de aankoop van landbouwgrond

(Besluit)

De Raad zal een besluit nemen over het verzoek van de Italiaanse delegatie om het mogelijk te maken staatssteun te verlenen aan kleine familiebedrijven voor de aankoop van landbouwgrond, tot het einde van 2013. Italië motiveert de verzoeken door aan te geven dat de combinatie van de ongunstige bedrijfsstructuur in de landen veel boerenfamilies verhindert hun leefomstandigheden te verbeteren. In beginsel is Nederland niet enthousiast over verzoeken om staatssteun. In de afgelopen drie jaar zijn er vergelijkbare verzoeken gedaan door Cyprus, Roemenië, Polen, Hongarije, Litouwen en Letland die uiteindelijk hebben kunnen rekenen op unanieme goedkeuring van de Raad. Ik ben voornemens unanimititeit in de Raad niet als enige in de weg staan.

Diversen

a) WTO-DDA onderhandelingen

(Informatie van de Commissie)

De Commissie zal een toelichting geven op de stand van zaken van de WTO-onderhandelingen in het kader van de Doha Development Agenda (DDA). Indien nodig zal ik aangeven dat ik voorstander ben van een spoedige politieke besluitvorming in de Doharonde over landbouw- en industrieproducten. Ik zal aangeven dat Nederland de Europese Commissie als constructieve onderhandelaar ondersteunt.

Ik steun de inzet van de Europese Commissie om tot een ambitieus en evenwichtig totaalakkoord te komen dat rekening houdt met de offensieve en defensieve belangen van Nederland en de Europese Unie. Ook moet een totaalakkoord serieus werk maken van de ontwikkelingsdimensie van deze ronde.

Directie Internationale Zaken
Advies & Coördinatie

Datum
11 februari 2010

Onze referentie
114669

b) Situatie rondom Q-koorts

(Verzoek Nederlandse delegatie)

Conform mijn toezegging aan uw Kamer zal ik tijdens de Landbouwrapport aandacht vragen voor de situatie rondom Q-koorts. In Europa is er veel belangstelling voor de Nederlandse Q-koorts epidemie, die uniek is in de wereld. Ik acht het daarom verstandig om in de Landbouwrapport kort aan te geven wat er gaande is in Nederland en welke maatregelen waarom getroffen zijn. Ik zal daarbij aangeven dat ik op 25 en 26 februari een internationaal symposium organiseer over Q-koorts. Tevens zal ik aangeven dat eventuele discussie over de Europese status van Q-koorts het beste plaats kan vinden in het lopende traject voor het nieuwe Europese diergezondheidsbeleid.

c) Illegale handel in ivoor

(Verzoek Nederlandse delegatie)

Conform mijn toezegging aan uw Kamer zal ik tijdens de komende Landbouwrapport mijn zorg omtrent de toename van de illegale handel in ivoor met mijn collega's te zullen delen. In de afgelopen twee jaar is een toename van onderscheppingen van illegale ivoortransporten te zien. Wetenschappelijke gegevens laten zien dat de transporten en de stroperij voorafgaand aan de transporten vooral plaatsvinden in landen in West- en Centraal-Afrika met een additioneel transportprobleem via de grote havens in noordelijk Oost-Afrika. Het is van groot belang de oorzaken van de toegenomen stroperij zorgvuldig te analyseren. Temeer daar er vorig jaar een eenmalige verkoop van ivoor vanuit vier landen in zuidelijk Afrika heeft plaatsgevonden. Voorlopige monitoring data van het CITES Secretariaat¹⁾ en de ngo TRAFFIC laten zien dat na een gestage daling van de hoeveelheid in beslag genomen ivoor in 2007 en 2008 er in 2009 een piek optreedt. Er is in totaal in 2009 15000kg ivoor in beslag genomen, twee keer zoveel als in 2008. De data laten ook zien dat het gewicht per in beslag genomen zending toeneemt, wat wijst op het opereren van misdaadssyndicaten. Stroperij piekte een jaar eerder en lijkt in 2009 weer iets te dalen.

De voorlopige cijfers laten zien dat er geen aantoonbare relatie is tussen de legale verkoop van deze voorraden en toegenomen stroperij. Overigens tonen de cijfers ook niet aan dat een dergelijk verband definitief uitgesloten kan worden. Uit de cijfers blijkt wel zeer overtuigend dat toegenomen stroperij en illegale handel een sterk verband heeft met de politieke situatie in een land of regio en de daarmee gepaard gaande corruptie. Ook de economische crisis werkt stroperij in de hand, door de toename van werkloosheid, veroorzaakt door het terugtrekken van internationale consortia, bijvoorbeeld uit houtconcessies.

¹⁾<http://www.cites.org/eng/cop/15/doc/index.shtml>, rapport CoP15 Doc. 44.1, 44.1A en 44.2.

d) Leeftijdsgrens testen van rundvee op BSE

(Verzoek Belgische delegatie)

Op verzoek van de Belgische delegatie zal onder diversen gesproken worden over de leeftijdsgrens voor BSE-testen. Momenteel is niet bekend wat België beoogt met dit agendapunt.

e) Korte- en lange termijnmaatregelen tegen crisis in de landbouwsector

(Verzoek Griekse delegatie)

Op dit moment is de inhoud van dit diverserpunt van de Griekse delegatie nog onbekend.

f) Verzoek tot uitstel verbod op het gebruik van de legbatterij

(Verzoek Poolse delegatie)

De Poolse delegatie heeft een verzoek geagendeerd voor uitstel van het verbod op het gebruik van de legbatterij voor de huisvesting van leghennen. De welzijnsrichtlijn voor leghennen (1999/174/EC) voorziet onder andere in een verbod voor bestaande legbatterijen vanaf 1 januari 2012. Vanuit de Europese organisatie van eierhandelaren en producten is de afgelopen jaren een lobby op gang gekomen om het Europese legbatterijverbod uit te stellen. Een uitstel is alleen mogelijk middels een wijziging van de huidige richtlijn. Alleen de Commissie kan hiertoe initiatief nemen. De Commissie heeft diverse malen laten weten dat van uitstel geen sprake kan zijn.

Ik zal tijdens de Raad aangeven dat een uitstel van het verbod op het gebruik van de legbatterij voor de huisvesting van leghennen niet te rechtvaardigen is. Ik heb eind vorig jaar samen met gelijkgezinde lidstaten de Commissie laten weten dat ik hecht aan een goede naleving van het verbod per 1 januari 2012. Ook tijdens deze Raad zal ik optrekken met gelijkgezinde lidstaten.

Overig

Overeenkomst tussen EU en Noorwegen over vangstmogelijkheden en makreelbeheer

Op 26 januari 2010 hebben de Europese Commissie en Noorwegen na vier ronden van onderhandelingen alsnog overeenstemming bereikt over de vangstmogelijkheden en de uitwisseling hiervan voor 2010. Tevens is een akkoord bereikt over het langjarig beheer van de makreel in de Noordoost-Atlantische Oceaan (voor tien jaar), de verdeling van de makreelquota en de toegang tot elkaars wateren om deze op te kunnen vissen.

Over de gezamenlijk beheerde bestanden in de Noordzee zijn de totale vangstmogelijkheden (TAC's) voor 2010 afgesproken conform de meerjarenplannen. Dit komt voor schol in de Noordzee neer op een verhoging met 15 procent, van 55.500 tot 63.825 ton. De TAC voor de Noordzeekabeljauw is vastgesteld volgens het meerjarenplan op 33.552 ton. De technische voorwaarden om *discards* van kabeljauw te voorkomen blijven van kracht. De TAC voor haring in de Noordzee is met zes procent gereduceerd tot 164.300 ton. Voor wijting is gelet op de toestand van het bestand de TAC met 15 procent gereduceerd tot 12.897 ton en wordt ICES gevraagd om advies te geven over een toekomstig meerjarenbeheerplan.

Het bilaterale akkoord met Noorwegen over het makreelbeheer moet helpen om de impasse hierover in het kuststatenoverleg (EU, Noorwegen, Faerøer, IJsland)

Directie Internationale Zaken
Advies & Coördinatie

Datum
11 februari 2010

Onze referentie
114669

te doorbreken. De EU en Noorwegen zijn gebonden aan de doelstellingen voor duurzaam beheer en wederzijdse afspraken over de toegang tot elkaars wateren.

Directie Internationale Zaken
Advies & Coördinatie

Ik hecht veel belang aan een evenwichtig visserijakkoord tussen de EU en Noorwegen. De voor 2010 gemaakte afspraken op basis van de meerjarenplannen dragen bij aan een duurzaam visserijbeheer in de Noordzee. Dit geldt ook voor de langetermijnafspraak over het makreelbeheer in de Noordoost-Atlantische Oceaan. De overeenkomsten met Noorwegen over het beheer van de visbestanden hebben dan ook mijn instemming. Dit geldt niet voor de uitwisseling van visserijmogelijkheden tussen de EU en Noorwegen. Deze is naar mijn oordeel structureel onevenwichtig en met name voor Nederland nadelig. Voor 2010 zal Nederland een grotere nettobijdrage aan de uitruil van vangstmogelijkheden tussen de EU en Noorwegen moeten leveren. Gelet op de urgentie van de implementatie van het akkoord met Noorwegen wordt in schriftelijke procedure gestemd over de aanpassing van de TAC en quotumverordening. Een Raadsbehandeling is derhalve niet voorzien. Ik zal, gelet op de onevenredig grote bijdrage van Nederland aan de balans in het akkoord, tegenstemmen. Met de Commissie zal worden overlegd over een meer evenwichtige bijdrage van alle lidstaten aan het bereiken van een balans in de ruil van vangstmogelijkheden tussen de EU en Noorwegen. Ook zal naar mijn oordeel het functioneren van het akkoord tussen de EU en Noorwegen in het kader van de hervorming van het GVB geëvalueerd moeten worden.

Datum
11 februari 2010
Onze referentie
114669

Toezeggingen

Gevolgen van het Verdrag van Lissabon op de besluitvorming in de EU

Tijdens het Algemeen Overleg over sociaal-economische aspecten van genetisch gemodificeerde organismen (GGO's) van 21 januari jongstleden heeft kamerlid Waalkens mij gevraagd in te gaan op de gevolgen het Verdrag van Lissabon op de besluitvorming in de EU. Hierbij informeer ik u.

Algemeen

Op 1 december 2009 is het Verdrag van Lissabon in werking getreden. Het Verdrag van Lissabon heeft voor LNV twee belangrijke consequenties:

- het invoeren van medewetgevende bevoegdheid voor het Europees Parlement (EP) op de onderwerpen met betrekking tot het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, Gemeenschappelijk Visserijbeleid en Handel;
- het wijzigen van de modellen voor samenwerking van de Europese Commissie met de lidstaten bij het vaststellen van uitvoeringsmaatregelen (voorheen comitologie, nu gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen).

Codecisie

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon zal de meeste EU-regelgeving op LNV-terrein tot stand gaan komen op grond van de codecisie-procedure. Binnen deze procedure hebben het Europees Parlement (EP) en de Raad een gelijkwaardige rol. Codecisie is niet nieuw voor de beleidsterreinen van LNV. Een groot aantal LNV-dossiers komt nu al via codecisie tot stand.

Tot de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon had het EP al medewetgevende bevoegdheid op de volgende voor LNV relevante domeinen: veterinair (gedeeltelijk), fytosanitair (gedeeltelijk), voedselveiligheid en milieu (ook natuur).

Met het van kracht worden van het nieuwe verdrag zijn daar nu aan toegevoegd: GLB, GVB, alle veterinaire en fytosanitaire regelgeving, begroting en handel. Op landbouwgebied zullen de vaststelling van prijsbepalingen, heffingen, steun en kwantitatieve beperkingen buiten de codecisie vallen. Voor visserij zal de codecisie geen betrekking hebben op de vaststelling en verdeling van de vangstbeperkingen.

Directie Internationale Zaken
Advies & Coördinatie

Datum
11 februari 2010

Onze referentie
114669

Voor VROM-regelgeving geldt codecisie voor vrijwel alle dossiers en dat blijft onder het nieuwe Verdrag zo.

Gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen

Vooropgesteld zij dat voor op 1 december geldende regelgeving de vier typen comités (raadgevend, beheer, regelgevend en regelgevend met toetsing) blijven bestaan. Voor nieuwe regelgeving maakt het Verdrag van Lissabon onderscheid tussen wetgeving en niet-wetgeving. Wetgeving komt tot stand via de gewone (codecisie) of speciale procedure. Niet-wetgeving wordt door de Commissie vastgesteld. Niet-wetgeving bestaat uit gedelegeerde en uitvoeringshandelingen (respectievelijk art. 290 en 291 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en vervangen de oude comitologieprocedures.

Bij gedelegeerde handelingen kunnen de Raad en het EP via wetgeving de bevoegdheid aan de Commissie toekennen om maatregelen 'van algemene strekking vast te stellen ter aanvulling of wijziging van bepaalde niet-essentiële onderdelen van de wetgevingshandeling'. Aan deze delegatie kunnen de Raad en EP voorwaarden stellen. Raad en EP kunnen de delegatie ook intrekken. Het Verdrag bepaalt dat in beginsel de lidstaten zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van EU wetgeving. Echter als het nodig is dat deze wetgeving volgens uniforme voorwaarden wordt uitgevoerd, dan kan de bevoegdheid daartoe via wetgeving worden toegekend aan de Commissie. Bij uitvoeringshandelingen gaat het om zuiver uitvoerende bevoegdheden.

Concluderend

De besluitvorming met betrekking tot op 1 december 2009 geldende Europese regelgeving, waaronder GGO-regelgeving, wordt niet gewijzigd door het VWEU. De op grond daarvan opgerichte comités en hun besluitvormingsprocedures blijven bestaan. Pas als de op 1 december 2009 geldende Europese richtlijnen en verordeningen worden gewijzigd, moet rekening worden gehouden met de nieuwe besluitvormingsprocedures van het VWEU. Dan moet aan de hand van de criteria van de artikelen 290 en 291 VWEU worden bepaald welke procedure geldt.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg